

הלכות גירות

א. מה ראית

שו"ע (רסח:ב): בתחילה אומרים לו מה ראית וכו'.

-למה עושים אתה זה?

א. מאירי יבמות: כי רוצים לדעת מה הם סיבותיו להתגייר.

-שו"ע: לכתחילה אין לקבל גרים שיש להם סיבות אחרות להתגייר.

ב. גרי"ד: זה תחילת קבלת עול מצות והכנסתו לכלל ישראל. וראשונה הוא צריך לזהה עם כלל ישראל וצרותיהם באופן עממי.

שו"ע (רסח:ג): אם אומר איני יודע ואיני כדאי מלין אותו אותו מיד.

גמ': כי שהויי מצוה לא משהינן.

גליוני הש"ס: משמע מהגמ' שיש מצוה לגייר.

תשב"ץ: יש מצוה לגייר גרים.

מהו מקור המצוה?

א. תוס' רא"ש: חלק מהמצוה של אהבת הגר.

ריפ"פ (סה"מ לרס"ג): אבל מצות אהבת הגר רק לאחר שהוא כבר נתגייר?

ב. ראב"ד (בעלי הנפש): ב"ד מברכין על טבילת גר קטן. אבל איך ב"ד מברכין, משמע שאנו מצווין לגייר גרים? אלא נראה שאנו מצווין לגייר גרים, והמקור הוא "ואת הנפש אשר עשו בחרן" לגבי אברהם ושרה שגייר האנשים והנשים.

ריפ"פ: אבל זה קדום מתן תורה?

ג. רמב"ם סה"מ (עשה ג): לגבי מצות אהבת ה' אומר, "שיהא שם שמים מתאהב על ידך." אדם מקיים אהבת ה' כאשר הוא מקרב אחרים לה'.

ב. קבלת המצות

1. הודעת המצות

שו"ע (רסח:ב): מודעים אותו: א. עיקרי הדת- יחוד ה' וע"ז; ב. מקצת מצות קלות וחמורות; ג. מקצת עונשין; ד. שכון של מצות, שיקבל עולם הבא.

ט"ז: מזהירין אותו משום רבי חלבו דאמר קשים גרים לישראל כספחת.

ש"ד: ואין מודיעים אותו כל דקדוקי עונשין.

ערוך לנר: למה צריך להודיעו איסור ע"ז, הרי הוא כבר מחוייב בזה ע"פ ז' מצות בב"נ?

חזו"א: בב"נ יש היתר שיתוף, משא"כ לישראל שיש איסור שיתוף.

רמב"ם/שו"ע (רסח:יב): אם לא הודיעו מקצת מצות קלות וחמורות ה"ז גר.

יבמות: אשה שחשבה שהיתה ישראלית ונודעה לה שאינה ישראלית, מחשבינן לה כישראלית משום מי לא טבלה לנדוטה.

תוס': טבילת גדה מהניא לטבילת גירות. ואע"פ שאין שם ב"ד, בדיעבד א"צ ב"ד לטבילה אלא רק מעכב לקבלת עול מצות שהוא עיקר הגירות ומשפט כתיב ביה.

אם קבלת עול מצות היא עיקר גירות, מה הפשט בהרמב"ם, איך מהניא הגירות בלי קבלת המצות?

חמדת שלמה: יש חילוק בין הודעת המצות וקבלת המצות. הרמב"ם אומר שהודעת מצות אינה מעכבת, אבל קבלת המצות כן מעכבת.

2. מטרת קבלת המצות

גרי"ד: כשטובל צריך דעת גירות, ובלי קבלת עול מצות אין דעת גירות.
רס"ג: להיות יהודי הוא לזהה עם תורה ומצות.

א. **תוס':** קבלת עול מצות הוא חלק מהגירות כמו מילה וטבילה, וצריכים ב"ד.
ב. **גרי"ד:** הרמב"ם סובר דקבלת עול מצות היא ההקשר שבו אדם מתגייר. ולכן הגמ' בכריתות אינה מזכירה קבלת עול מצות.

לב אריה: האם חרש שפטור במצות יכול להתגייר, דהרי אינו מקבל עול מצות? תלוי על מח' תוס' ורמב"ם. אם לפי הרמב"ם קבלת עול מצות הוא רק ההקשר שבו מתגייר, אז גם חרש יכול להתגייר. אבל לפי תוס' שקבלת עול מצות הוא דין וחלק של תהליך הגירות אז אינו יכול להתגייר.

3. כוונתו בקבלת המצות

גמ' שבת: אדם שחילל כמה שבתות בהעלם אחד מביא רק קרבן אחד כשזוכר, וזה מיירי או בתינוק שנשבה או גר שמתגייר בין הנכרים.
תוס': דהיינו שהיה ב"ד אבל לא הודיעו על מצות שבת.
רמב"ן: לא הודיעו על כל המצות.
א. **משפטי עוזיאל:** אם לא הודיעו על המצות ורק אמר שיקיים המצות נראה שאין אנו צריכים לדעת שכוונתו לקיים המצות, אלא רק צריכים שיאמר שיקיים המצות.
ב. **אג"מ:** צריכים לדעת שכוונתו שיקיים המצות, וקבלת עול מצות היינו שאומר שמוכן לעשות כל מה שהם יאמרו לו. ואנו צריכים לדעת שיש לו כוונה כזו.

4. חוץ מדבר אחד

בכורות: אם מקבל עול מצות חוץ מדבר אחד, אפי' דקדוק אחד מדברי הסופרים, אינו גר.
-משמע שהגירות אינה חלה מדאורייתא.
ר' חיים עוזר/אג"מ: א"כ איך שום אדם יכול להתגייר, דהא אם שואלים אותו אם ידבר לשון הרע וכדומה ואומר דאפשר דידיבר, ה"ז נחשב חוץ מדבר אחד והגירות פסולה? אלא יש חלק בין אי-קבלה והאפשרות שיעבור על עבירה. אם אומר שישתדל לקיים כל המצות ויש לנו לחשוב שהוא רציני, אז אע"פ שיאמר שאפשר שיעבור על לשון הרע משום היצר הרע, שפיר הוי קבלת עול מצות. אבל אם יאמר מתחילה שיקבל כל המצות חוץ מדבר אחד, ויודע בודאות שלא יקיימו, זה הוי אי-קבלה והגירות אינה חלה.
ר' חיים עוזר: אם אין אנו יודעים מה כוונתו, דברים שבלב אינם דברים ע"פ הגמ' בקידושין. ורק אזלינן בתר דיבורו. אבל אם אנו יודעים שלא יקבל עול מצות למרות מה שהוא אומר, אז הגירות אינה חלה ע"פ תוס' קידושין דיש דברים שהם בלבו ובלב כל אדם.
-ויש כמה מקרים שברור שאין כוונתו לקיים המצות:
רב אונטרמן: אם אדם רוצה לגור בקהילה שאין שם מאכל כשר, אז אע"פ שהוא אומר שיקבל כל המצות אין הגירות חלה כי הכל יודעים שא"א לקבל כל המצות ולגור בקהילה שאין שם מאכל כשר. ולכן אחד מתנאיו הוא שאדם יגור בקהילה דתית.
אג"מ: אם אדם מתגייר כדי להתחתן עם ישראלית, אבל הישראלית אינה דתיה, יש אומדנא דמוכח דלא יקבל כל המצות משום דא"א שיתגייר ויהיה דתי כשאשתו אינה דתיה. ולכן הגירות אינה חלה.

דבר אברהם: גירות בעצם היא דברים שבלב ולכן אפשר דאומרים דברים שבלב הויין דברים, רק לגבי מכר וקנין אומרים דברים שבלב אינם דברים משום שבעצם אינו דבר שבלב. ולכן אם הגר אומר שבתחילה אין היה דעתו לקבל המצות ועכשיו אומר שמקיים המצות ברצון, אין זה פוסל הגירות למפרע.

5. גירות לשם אישות/גירות לשם סיבות אחרות

יבמות (כד): הנטען על השפחה לא יכנוס ואם כנס לא תצא. דהיינו, ולכתחילה אין מגיירין אותה. ובדיעבד יש מח' ר' נחמיה אומר שהגירות אינה חלה אפ'י בדיעבד כי לא יקבל עול מצות. אבל אנו פוסקים דבדיעבד כולם גרים הם. ריטב"א: בדיעבד כולם גרים הם משום אגב אונסייהו גמר וקיבל. יש לחץ מהקהילה שיקבל עול מצות. רב הרצוג: עכשיו דאין הלחץ קהילתי כזה, אז יש לדון אם בדיעבד כולם גרים הם.

תוס': בעובדה אם הלל ושמאי שהלל גייר האדם שאמר גיירני ע"מ שאהיה כ"ג, איך הלל היה יכול לעשות את זה לכתחילה? כי הלל ידע מעיקרא שיקבל עול מצות. ערנך לנר: לא שהיה להלל רוח הקדוש, אלא שידע והכיר שבסוף יהיה רציני. ש"ך: הכל לפי ראות עיני הדיין.

רמב"ם/שו"ע (רסח:יב): כשיבא הגר בודקין אותו למה הוא מתגייר. ואם לא נמצאת סיבה אחרת מקבלין אותו. אם לא בדקו אחריו או לו הודיעו שכר מצות ה"ז גר אפ'י אם נודע שגייר בשביל דבר אחר. וחוששין אותו עד שתתברר גירותו. ואפ'י חזר ועבד אלילים ה"ז ישראל וקידושיו קידושין. אם הוא ישראל גמור למה חוששין אחריו? אג"מ: אם חוזר לסורו אחר הגירות מיד אז הגירות אינה חלה. אבל אם כמה זמן אחר הגירות חוזר לסורו הוא עדיין ישראל. גרצ"ש: כמה זמן, היינו ל' יום.

שו"ת רמב"ם/ר' שלמה קלוגר: אם גם בלי הגירות הישראל ישאר עם הגויה, אז יותר טוב לגיירה ויעבור ב"ד על איסור דרבנן והוא לא יעבור על איסור דאורייתא. ר' חיים עוזר: אבל אין חוששין היכא שיאמר שאם לא נגירו אותה ילך אצל ב"ד שאינו דתי.

ר' גורן: בא"י מקבלים גר שמתגייר לסיבות אחרות ואין חוששין שלא יקבל עול מצות. החשש הזה רק בחו"ל. הרי "קשים גרים לישראל כספחת" רק בתלמוד בבלי אבל לא בירושלמי משום דבא"י אין גרים קשים כספחת.

אם כבר התחתנו ע"פ דיני עכו"ם

ר' חיים עוזר: אם ישראל וגויה כבר התחתנו ע"פ דיני עכו"ם ועכשיו היא רוצה להתגייר אין זה נחשב גיור לשם אישות דהא בלא"ה הם כבר התחתנו ויהיו ביחד. כמו בשני גויים שהתחתנו שרוצים לגייר.

עבר ונתגייר לשם אישות

יבמות (כד): אפילו אחר הגירות שלשם אישות שחלה בדיעבד, אין מניחין אותה לינשא את הישראל. רש"י: משום לעזות שפתיים, שיאמרו שהיה להם ביאה לפני הגירות.

אבל מה החיוב ליישב השמועות?

א. אג"מ: ביומא רמי כתיב "אשרי נושא פשע כיוסי חטאה", ופסוק אחר אומר "מכסה פשעיו לא יצליח", הא בחטא מפורסם הא בחטא שאינו מפורסם. אם בנ"א יודעים על החטא יש לו להתודה על פשעיו. ולכן אין מניחים אותה לינשא אותו אחר הגיור. אבל אם כבר התחתנו לפני הגירות שאין זה נחשב לשם אישות, כמו שמסביר ר' חיים עוזר, או הוא דבר מפורסם שהם נבעלו, אז מניחין אותה לינשא. ב. מלמד להועיל: אבל אם כבר התחתנו מניחין אותה לינשא, נמצא חוטא נשכר. אז רק מותר אם ברור שמשום זה הרבה בנ"א לא יתחתנו ואח"כ יתגירו.

גוי שנתגייר ואשתו עמן

גוי וגויה שהתחתנו כשהם עכו"ם ורוצים לגייר אין זה נחשב לשם אישות. שו"ע (רסט:ט, אה"ע יג:ה): אבל צריכים לפרוש זה מזה לג' חדשים להבחין מזרע קודש וזרע פסול. ולא פלוג אם היא איילונית או זקנה.

דגול מרובה: אבל אפשר דגירות אינה חלק מהלא פלוג של גירושין או אלמנות וא"צ להמתין היכא דידועים שאינה מעוברת.

-וע"פ זה אפשר להשתמש בבחינת הריון (pregnancy test).

רמ"א: ואם אינה רוצה לקיימה אינו צריך ליתן לה גט.

ג. מילה

שו"ע (רסח:א): גר חייב מילה תחילה קודם טבילה.

ט"ז (ס"ק ד): רמב"ן- למה מילה קודם טבילה? כיון שהמילה קשה עליו מלין תחילה דאי פריש יפרוש, אבל אם טבל תחילה הרי זה גר.

1. טבל קודם שמל

רמ"א (שם): טבל קודם שמל, י"א דהוי טבילה בדיעבד וי"א דלא הוי טבילה. ש"ך: הלכך יש לקיים ולטבול עוד פעם אחר שמל.

גמ': מעוברת שנתגיירה בנה א"צ טבילה.

ראשונים: אבל נמצא דלגבי הבן טבילתו קודם מילתו?

א. רמב"ן: אז נראה דהסדר אינו מעכב.

ב. תוס' / נ"ו: הסדר מעכב, אבל משום עובר ירך אמו יש לו דין נקבה ואז כשנולד הוא כבר ישראל ואח"כ מלין אותו כישאל רגיל.

ר' יוסף אנגעל: המח' היא לגבי מילה, האם היא חלק יסודי של הגירות כמו הטבילה, או רק הקדמה להגירות שהיא הטבילה. אם מילה היא חלק יסודי אז אפשר לשנות הסדר. אבל אם היא הקדמה שא"א לגייר היכא דהוא ערל אז בלי מילה היא כטבל ושרץ בידו, ולכן א"א לשנות הסדר.

2. ברכה על המילה

שו"ע (רסח:ה): המל מברך: א. למול גרים. ב. למול גרים ולהטיף מהם דם ברית וכו'. ט"ז: וחותרם הברכה הב', בא"ה כורת הברית" כמו שכתוב בגמ'.

3. מל כשהוא עכו"ם

1) שו"ע (רסח:א): אם מל כשהוא עכו"ם צריך הטפת דם ברית ואין מברכין עליו. ואם נכרת הגיד אין מילתו מעכבת מלהתגייר.

ש"ך: כיון דמספקא לן אם צריך הטפת דם ברית, יש להחמיר להטיף אבל אין מברכין משום ספק ברכות להקל. ט"ז: אע"ג דהטור כתב דנולד מהול א"צ הטפת דם ברית, יש חילוק בין ישראל וגר.

2) טור: אין לו תקנה אבל בניו נימולים ונכנסים בקהל.

-לפי הטור למאי נ"מ דבניו נכנסים בקהל, הרי אם נשא עכו"ם ודאי הולד עכו"ם. אלא בנשא ישראלית, ובודאי הולד כשר, דעבד ועכו"ם הבא על בת ישראל הולד כשר (אה"ע סי' ז)?

א. י"א: נ"מ דכשר לכהונה.

ב. ט"ז: נ"מ דנכנס לקדושת קהל שלא יקראוהו בן ארמי.

ג. פרישה: נ"מ אם הוליד בכור מכהנת שאינו חייב פדיון.

4. נכרת לו הגיד

כריתות (ט): "ככם כגר", כשם שלכלל ישראל בהר סיני היה מילה טבילה וקרבת, ה"ה לכל גר יש מילה טבילה וקרבת. ובזמן שאין בהמ"ק עדיין יש גירות דכתיב "וכי יגור אתכם גר... לדורותיכם", יהיו גרים בכל דור ודור ובלי קרבן.

אבני נזר: אבל משמע שבזמן המקדש הקרבן מעכב הגירות כמו המילה וטבילה. וא"כ איך יכול שתהיה גירות בלי הקרבן? אלא יוצא מהגמ' שבזמן שא"א לקיים אחד מחלקי הגירות, זה אינו מעכב הגירות.

תוס' יבמות (מו:): אם נכרת הגיד יש גירות בלי מילה.

והאבני נזר אומר דהמקור של תוס' הוא הגמ' בכריתות לגבי קרבן

זכר יצחק: אדם שהוא hemophiliac שרוצה להתגייר הוא כמו נכרת לו הגיד ואפשר להתגייר בלי מילה. שרידי אש/הר צבי: חולק. נכרת לו הגיד אין לו מקום המילה, ולגבי קרבן אין בהמ"ק, משא"כ הכא דיש לו מקום המילה אלא שסכנה הוא לו להימול.

5. מילה לשם ישראל

מה הדין אם מלו התינוק עם ההנחה שהוא ישראל, ונמצא שבאמת הוא גוי?
א. רוב פוסקים: אין צריכים כוונה לשם מילת גירות כמו בטבילה שאין צריכים כוונה לשם גירות דהרי טבילה לשם נדוטה מהניא.
ב. אבל אפשר דזה תלוי על מילה. אם מילה היא חלק יסודי של הגירות אז אפשר דמילה לשום ישראל אינה מהניא. משא"כ אם המילה רק הקדמה להגירות דאז אין בעינן דהמילה תהיה לשם גירות.

6. General Anesthesia

האם מותר להשתמש בgeneral anesthesia למילת גירות?
א. שרידי אש: לא. איך יכול להיעשות ישראל כהוא ישן?
ב. זכר יצחק: כן. אין הוא נעשה ישראל ע"י המילה.

7. מל ועדיין לא טבל

אם מל ועדיין לא טבל, מה דינו?
שו"ע: מלין אותו וממתינין לו עד שיתרפא.
אם יש שבת בין המילה והטבילה, האם הוא חייב לשמור אותו, הרי הגמ' אומרת דגוי ששבת חייב מיתה?
א. תוס': מל ולא טבל עדיין גוי.
ב. רשב"א: מל ולא טבל הוא מקצת ישראל.
ר' שמואל סלאנט: ואפילו אם הוא אינו ישראל עדיין, גוי שרוצה לגייר ומתחילה התהליך להיות ישראל כבר מותר לשמור שבת וללמוד תורה. דהרי יש איסור מלאכה בשבת לבן אמתך והגמ' אומרת שזה מי שבא לגייר ולא טבלו אותו לפני שבת. תו"י- אבל אמירה לנכרי רק מדרבנן? אלא כי מדאורייתא הוא מתחיל התהליך לגייר וחייב בשמירת שבת.

האם מותר ללמד תורה לגוי שבא להתגייר?
א. מהרש"א שבת: איך הלל היה מותר לקבל את הגוי לגייר אותו? כיון דהתחיל התהליך להתגייר מותר ללמדו תורה עכשיו.
אג"מ: יש לפסוק כמו מהרש"א.
ב. רעק"א: אבל תוס' שאל אותו שאלה ונתן תירוץ אחר. אלא אסור ללמדו תורה.

ד. טבילה

שו"ע (רסח:ב): אם קיבל מלין אותו, ממתינין לו עד שיתרפא ואח"כ מטבילין אותו טבילה הוגנת בלי חציצה. וכיון דטבל הרי הוא ישראל לכל דבר שקידושו קידושין ואם חזר לסורו דינו כמומר.

1. גילוח שערו וצפרניו

רמ"א (רסח:ב): י"א שיגלח שערותיו ויטול צפרני ידיו ורגליו קודם טבילה.
ש"ך: אפילו אין חציצה בשערותיו, יגלח. אבל זה רק לכתחילה.
ב"ח: אפשר דזה ע"פ ר"מ הדרשן (רש"י במדבר ח:ז) דהלויים נצרכו גילוח שערם משום שנתנו כפרה על הבכורות שעבדו ע"ז, דהיינו זבחי מתים, ומצורע ג"כ קרוי מת. וכן המנהג במומרים החוזרים לדת.

2. מקוה כשר

ש"ך: וצריך מקוה הכשר לטבילת נדה. וה"ה לעבדים ובמשוחררים. ומה שחוצץ בנדה חוצץ כאן.

3. ברכה על הטבילה

פסחים: הגר אינו יכול לברך קודם הטבילה כי לפני הטבילה הוא אינו יהודי. וה"ה נדה שמברכת אחר הטבילה. שו"ע (רסח:ב): יברך על הטבילה אחר שיעלה מן המים.

4. ברכה על טבילת גר קטן

- א. שרידי אש: אין ברכה על טבילת גר קטן כי הקטן אינו יכול לברך. -לא ידע על הראב"ד.
ב. ראב"ד (בעלי הנפש): ב"ד מברכין על טבילת גר קטן. מתי מברכים?
א. ב"ד מברכין לפני הטבילה. רקגר גדול אינו מברך לפני הטבילה כי עדיין לא נתגייר. וה"ה נדה.
ב. גרי"ד: הברכה צריך להיות אח"כ כמו בגר גדול.

5. שהחינו

שו"ת רדב"ז: יברך שהחינו בשעת הטבילה דבאותה שעה נגמר גירותו.

6. טבל לקריו או לנדתה

שו"ע (רסח:ג): אם טבל לקריו או אשה לנדתה הוי גר.

7. טבילה בשבת ויו"ט

- א. שו"ע (רסח:ד): אין מטבילין גר בשבת, י"ט ולילה משום דצריך ב"ד, אבל אם טבל הרי זה גר. ט"ז: הגמ' אומרת דאסור משום דהוה כמתקן גברא.
ב. סמ"ג/ג"בה"ג: מטבילין אותו בשבת וי"ט.

8. גיורת מעוברת

שו"ע (רסח:ו): נכרית שנתגיירה והיא מעוברת, הולד א"צ טבילה. תפארת למשה: כשהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה אינו יכול למחות. דגול מרבבה: אם ב"ד לא ידעו שהיא מעוברת בשעת טבילה, יש דיון בדבר. -ולכן יש לשאול אותה אם היא מעוברת, כדלקמן.

ה. ב"ד

שו"ע (רסח:ב): ושלשה עומדים על גביו ומודיעים אותו מקצת מצות קלות וחמורות פעם שניה כשהוא עדיין במים. ואח"כ יטבול בפניהם.
רמ"א: השלשה הם תלמידי חכמים.

1. סמוכין

יבמות: צרכין ב"ד לגירות אבל אין לנו סמוכין?
א. רשב"א: אז אין צרכין סמוכין בגירות כי שליחותיהו רק מדרבנן.
ב. תוס': צריכים סמיכות, אבל שליחותיהו קא עבידנן דמהני מדאורייתא.

2. דיינים פסולים

הדיינים צריכים להיות כשר. רב שטרנבוך: דין שגייר אחרים בלי קבלת עול מצות נעשה פסול לדיינות בכל הגירות שעשה עד שיעשה תשובה.

3. בשביל מה צריכים ב"ד?

יבמות: אשה שחשבה שהיתה ישראלית ונמצאת אינה ישראלית, עדיין ישראלית דמי לא טבלה לנדותה?

1) תוס'רא"ש: וא"צ ב"ד ויום לטבילה ומילה בדיעבד, אלא לקבלת עול מצות משום שקבלת עול מצות היא כתחילת דין, משא"כ במילה וטבילה שרק גמר דין. דגול מרובה: זה רק לגבי גר גדול. אבל בגר קטן אין קבלת עול מצות ואז הטבילה מעכבת להיות בפני ב"ד, גם לתוס'.

ש"ך: אבל צ"ע דהשו"ע (חו"מ ה:ב) פסק דבדיעבד אם דנו דין בלילה כשר, וא"כ ה"ה כאן דבדיעבד קבלת מצות כשר בלילה? י"ל דרק בדיני ממונות השו"ע פסק דדן בלילה כשר בדיעבד משום הפקר ב"ד, משא"כ בגירות. וגם הב"ח כתב דלגבי חליצה בלילה יש להחמיר ורק מקילין בדיני ממונות.

2) רמב"ם/רי"ף/רמב"ן: גם צריכים ב"ד לטבילה אפי' בדיעבד, ופירוש הגמ' היא דאם היא טובלת לנדה, מסתמא טבלה כבר לגירות דאל"כ למה טובלת לנדה. שו"ע: להרמב"ם והרי"ף גם מילה צריכה ב"ד בדיעבד. גר"א: אבל הרמב"ם רק אמר את זה לגבי טבילה ולא לגבי מילה. שלט"ג: הרי"ף אמר רק הטבילה צריכה ב"ד. ו-אז במילה שלא בפני ב"ד מכשירין בדיעבד.

שו"ע (רסח:ג): מצטט ב' הדעות. פ"ת/אג"מ/ר' עובדיה: וזה ספק דאורייתא לחומרא וצריכין טבילה אחרת.

במעוברת שנתגיירה הטבילה רק מהניא להולד אם ב"ד יודעים שיש ולד, ולכן שואלים אותה לפני הטבילה אם היא מעוברת.

4. ב"ד של דיין אחד

שו"ע (רסח:ג): בדיעבד אם מל או טבל בפני ב' או בלילה הוי גר. אבל קבלת מצות צריכה להיות בפני ג' וביום. ש"ך: לאו דוקא בדיעבד בפני ב' כשר, אלא ה"ה בפני א' כשר. אבל נקט ב' משום דאם מכירין אותו שהוא עכו"ם אינו נאמן לומר גיירתי את עצמי, אלא צריך ב' עדים להעיד שנתגייר.

5. ב"ד בטבילת אשה

א. דעה בתוס': אע"פ שאין שם ב"ד כשטבלה, הכל יודעים מה היא עושה, ועדות ידיעה מהניא. וזה היה המנהג בארה"ב שהדיינים עמדו מחוץ למקוה ושמעו אותה יורדת למקוה.
ב. אג"מ: אבל אין פוסקים כדעה זו בתוס', דהרמב"ם והשו"ע כותב דגירות מושבין אותה במים עד צוראה וטובל בפניהם. ולכן אם טבלה רק ע"י עדות ידיעה, זה חלק מהספק דאורייתא הנ"ל וצריכה לטבול עוד פעם.
ר' אלישיב: אז האשה לובשת בגד רופף (loose garment).

ו. גר קטן

שו"ע (רסח:ז-ח): עכו"ם קטן שיש לו אב, יכול לגייר אותו. אם אין לו אב, ב"ד מגיירין אותו שזכות הוא לו, וזכין לאדם שלא בפניו.
ש"ך: בגר קטן משמע דבא להתגייר מדעתו אע"פ שאין לו דעת, שומעין לו זכות הוא לו. אבל אם אינו רוצה אינו גר אפי' כשיד ישראל תקיפה.

מחאה

שו"ע (רסח:ח): בין שנתגייר בדעת אביו או ע"י ב"ד, יכול למחות כשהגדיל ואינו יהודי. אבל אם נהג מנהג יהדות משהגדיל אינו יכול למחות.

ח"ס: אפילו לידתו שלא בקדושה, אם נתגירו אחד מאבותיו עמו אינו יכול למחות. והיכא דמיחה, פקע הגירות למפרע והיין שנגע כיון שנגע בו עכו"ם, ואם בא על בת ישראל כשהיה בן ט' נפסלה מן הכהונה. אבל אין לחוש שימחה ויכול לברך על טבילה, וליגע יין, ולישא אשה.

פ"ת: קטן רק יכול למחות אם אין זה זכות גמור, אבל אם מתגיר עם הוריו זה זכות גמור ואין יכול למחות. **רב טנדלר:** וע"פ זה יש לתקן הבעיה בא"י דלא יוכל למחות.

רב מלך שכטר/שרידי אש: גר קטן מהני משום זכין לאדם שלא בפניו. מה זכותו להיות ישראל? לקיים תורה ומצות. אבל כשהוא גדול אין זכות משום שכבר טעם עבירה. ולכן באימוץ (adoption) רק מותר לטבול הקטן אם הזוג דתי, דאל"כ אין זה זכות לו. ולכן גם לפי רב טנדלר רק מהני אם יקיים תורה ומצות ומשפחתו תהיה שומרת תורה ומצות.

ז. נאמנות הגר לומר התגירתו

שו"ע (רסח:י): גוי שאמר נתגירתי בב"ד של פלוני אינו נאמן עד שיביא עדים. אם ראינום נוהגין כדרכי ישראל הרי אלו בחזקת גר צדק. אבל אם בא להשיא בישראל צריך ב' עדים או להטביל בפנינו משום שהחזקו כעכו"ם. אם אמר עכו"ם הייתי ונתגירתי בב"ד פלוני נאמן משום פה שאסר. **רמב"ם:** בד"א, בא"י שהכל בחזקת ישראל. אבל בחו"ל כדי להשיא ישראלית צריך להביא ראיה שמעלה עשו ביוחסין.

ב"ח: נוהגין להקל להאמינו להשיא ישראלית. ואפשר דהרמב"ם יודה באורחים הבאים והם בחזקת ישראלים משום שכל המשפחות בחזקת ישראל, ורק מחמיר היכא דלא הכירוהו דאין מיגו מהני.

שו"ע (רסח:יא): מי שמוחזק בישראל ואמר נתגירתי לבין עצמי, אינו נאמן על בניו אבל נאמן על עצמו לשווי נפשיה חתיכה דאיסורא ליאסר בבת ישראל עד שיטבול בב"ד. **ש"ך:** הא דנאמן לא לפסול בת ישראל שבא עליה דאין אדם משים עצמו רשע. אלא אין עדותו כלום אלא לענין שעכשיו אסור בבת ישראל.

ח. מומר שחוזר בתשובה

רמ"א: ישראל מומר צריך לטבול מדרבנן. **מג"א:** ומותר לטבול אפי' בשבת כיון דהטבילה אינה מדאורייתא.

ח"ס: משומד שהלך לדת אחרת כשחוזר חייב טבילה מדאורייתא משום דב"ד יכול להפקיע הקדושת ישראל שלו. **גרצ"ש:** ומשום המקרים כזה שיש חיוב טבילה דאורייתא תקנו בכל מומר שיש טבילה דרבנן. ויכולין להפקיע הקדושת ישראל משום דבמעמד הר סיני היה להגירות השכינה שנתנה הקדושת ישראל, ובכל גירות הב"ד נותן הקדושת ישראל. ואם ב"ד יכול לתת הקדושת ישראל יכול נמי להפקיע הקדושת ישראל.

ט. איסור קרובים ועריות לגר

שו"ע (רסט:א): מדאורייתא גר מותר בקרוביו שנתגירו אבל חכמים אסרו שאר האם כדי שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה. וכן גר שבא על קרוביו בגיותן כבא על ארמית. **ש"ך:** דגר שנתגיר כקטן שנולד דמי. אבל רק גזרו בשאר האם משום דגם בני נח אסורים בשאר האם. אבל לא גזרו בשאר האב דאין אבות לעכו"ם.

שו"ע (רסט:ב): אם היה נשוי עריות של שאר כשהיה עכו"ם ושניהם נתגירו, מפרישין אותם לאחר גירות. אבל אם היה נשא לשאר עריות ושניהם נתגירו, אין מפרישין אותם אח"כ. **באר היטב:** אבל מפרישין אותם ג' חדשים משום הבחנה.

שו"ע (רסט:ג): מותר באשת אביו.
רמ"א: יש אוסרים באשת אביו.
תוס'רא"ש: מחמירין גם באחות אביו.

שו"ע: מותר באשת אחיו מאמו אם אחיו נשאה לפני שנתגייר, אבל לאחר שנתגייר אסור.
באר היטב: משום שאינה אשת אחיו כשנשאה בגיותו שלא היה קידושין בה.

שו"ע (רסט:ד): שני אחים תאומים שהיתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה חייבים משום אשת אחיו, אבל לא חולצין או מיבמין.
באר היטב: שמן התורה אינן אלא אחין מן האם.

שו"ע (רסט:ה): הנושא גיורת ובתה גיורת או שתי אחיות מן האם, יושב עם אחת מהן ומגרש השניה.
ש"ך: דקידושין תפסי לה בה קידושין דאינן קרובות.

שו"ע (רסט:ו): נשא גיורת ומתה מותר לישא אמה או בתה שלא גזרו אלא בחייהן.
ש"ך: אבל יש פוסקים דאפילו לאחר מיתה אסור, והטור מחמיר.

שו"ע (רסט:ז): מותר אדם לישא שתי אחיות גיורות מן האב שלא גזרו אשאר מן האב.

שניות

שו"ע (רסט:ח): השניות אינן אסורות לגרים.

עדות ודיינות

שו"ע (רסט:י): לענין עדות אחים מן האם מעידים לזה לזה דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי.

שו"ע (רסט:יא): לענין דין, גר כשר לדין דיני ממונות והוא שתהא אמו מישראל. אבל אם אין אמו מישראל פסול לדון ישראל אבל דן את חבריו גר. אבל פסול לדון אפי' לחליצת גרים.
ח"מ (סי' ז'): וה"ה אם אביו מישראל.